

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 450 դր.
» Գաւառաց » 460 »
» Օտար երկիրներու » 480 »
» Եղեմեանայ Կ. Պոլսոյ » 75 »
» Գաւառաց » 80 »
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի հա-
մար 2 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 60 փարսյ, աւելի անգամնե-
րու համար 40 փարսյ :

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 4 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ մէջ խորհրդարանի դը-
րութիւնն առաջ երթալու վրայ է :
Ներքին գործոց վրայ բացուած վի-
ճարանութենէն ետեւ ուրիշ երկար
վիճարանութիւն մ'ալ եղաւ Օրէնքա-
գիր ժողովոյ մէջ պաշտօնական ընտ-
րելեաց խնդրոյն վրայ : Կառավարու-
թեան պաշտօնականներն յայտարարու-
թիւն ըրին թէ այսուհետեւ կատար-
եալ չեղորութիւն պիտի պահէ տե-
րութիւնը երեսփոխանական ընտրու-
թեանց մէջ, եւ ասիկա բաւական դո-
հուծիւն կը պատճառէ լրագրաց :

Օրէնքագիր ժողովոյ մէջ նստին մէջ
ալ ուշագրութիւն հրաւիրեցաւ պա-
պական գրամոց վրայ : « Հռոմի վեհա-
կառավարութիւնն աղքատ է, բայց ան-
պուշտ է : Կ'ըսէ իսթուար վրագիրը :
Երբեք անմիջական միջոցներով ունի խիստ
պարզ, բայց արդիւնաբեր, նախնա-
կան բայց անսխալական : Պրանք մը
կ'առնու, 91 սանթիմ կուտայ, զուտ
չափ 9 սանթիմ : Այս հանճարեղ դա-
ղափարն Աթինէն կարգիւնալին ու-
ղղիւն մէջ ծնած ըլլալու է, որ Հռո-
մի մէջ Ուլիշիէոյ կամ Մաղարէնի դեր
կը խաղայ : Օր մը Գերապոյճառնե-
րուն յաճախ լիստուռն վաճառած պա-
պական դանձին մէջ քիչ մ'արծաթ
ընցնելու միջոցներուն վրայ խորհած
ժամանակ ինքնիրեն մտածեց թէ
քանի մը տարիէ ի վեր Հռոմի մէջ
այնչափ ստակ չ'կոխուիր, ուստի որո-
շեր է որ Պապին պատկերովն արծաթ
փրանքներ կ'որոշէ տայ 91 սանթիմ ար-
ժէքով : Այս ինք սանթիմը հասարա-
կութեան վնաս մ'է, բայց անուղղա-
կի Ս. Պետրոսի գեներալ մը, զոր բողո-
քականներն ու Հրեայներն ալ կը վը-
ճարեն : Հիմա Գաղղիոյ մէջ այս ըս-
տականքն 30 միլիոն մտած հաշիւ
կ'ըլլայ, որով Պապին դանձը 2 միլիոն
700,000 փրանքի փոքրիկ գումար մը
կը մանէ : Ի վնաս այս այլընտել
դը-
րամն աւանդներուն : »

Պէրճիքային Նոս լրագրին փարի-
զէն գրուած նամակ մը կը ծանուցա-
նէ թէ « այս օրերս դարձեալ կը դը-
րուցուի որ Նաբոլէոն կայսրը միտք
ունի յարմար ժամանակի մը հրաժա-
րական տալ եւ կայսրորդի իշխանը
գնել իր տեղ : Կերեւի թէ շատ մը
մեծ պաշտօնատարներ, որք կայսեր
հին հաւատարմներն են, այս դէպ-
քին կատարուելէն վերջն իրենց պաշ-
տօնէն պիտի հրաժարին : Բայց յալըն
պաշտական պաշտօնատար մը կը
խօսուի, որ կայսեր կողմանէ շատ կը
յարգուի, պատուանշաններ եւ մեծ
վարձատրութիւններ առած է, եւ
հանգստեան կը փոխալի : Բայց հա-
տատապէս որոշած է թէ մինչեւ որ

կայսրն իւր ձեռամբ իշխանութիւնը
կայսերազուն իշխանին չ'յանձնէ, իւր
պաշտօնէն չ'ընէ : »

Բեղրադոսի լրագրները կը
ծանուցանեն թէ Նիկիթիսթ (ոչնչա-
կան) ըսուած դաւադրաց մէջէն մին-
չեւ հիմա եղած ձերբակալութիւննե-
րն 300ի կը հասնին : Բայց ասիկա
պաշտօնապէս հրատարակուած թիւն
է, եւ կը կարծուի որ ձերբակալութիւն-
ներն աւելի շատ են : Ռուսիոյ կառավա-
րութիւնը համոզուած ըլլալով որ Սիպե-
րիա դառնուող Լեհ քաղաքները վը-
նասակար աղղեցութիւն մը կը բա-
նեցնեն ժողովրդեան վրայ, որոշեց որ
այսուհետեւ անոնք Ջաքոնի Արշիպի-
զադոսին մէջ Ամուր գետին բերանը
Սաքալին կողմէն փոխադրուին, որ կ'ը-
սուի թէ քաղաքական յանցանորմե-
րու համար արքայապետ յանգի մը պի-
տի ըլլայ : Եւ ներկայ դաւադիրներուն
դատը վերջանալէն ետեւ այն հեռա-
ւոր կողմէն բաղմամբ կ'ըսուի պիտի դը-
րուին :

Անցեալ գեկտեմբեր ամսոյ մէջ 120
անկիլիքաններու ստորագրութեամբ
աղերսագիր մը ներկայացաւ Ռուսիոյ
Ս. Սինոդին, որք Անկիլիքան եւ Օրթո-
տոքս եկեղեցեաց միութեան փախաբ
կը յայտնեն : Այս աղերսագիրը քննե-
լու համար Սինոդը յանձնաժողով մը
կարգեց, ուր ջաց ի Սինոդականներէ,
Լոնտոնայի ռուսական գեկտեմբերեան
քահանայ Բոբօք արքիմանտրիտը, եւ
Աւստրիացի Օլէրպէք վարժապետը
որ Արեւմտեց մէջ Օրթոտոքսութիւն
ծաւալողներէն մէկն է, անդամ կար-
գեցան :

Բեղրադոսի լրագրէն Տը լր Պուրս
լրագրին տար վրայ հետեւեալ խորհը-
ղածութիւնը կ'ընէ :

« Օրթոտոքս եւ Անկիլիքան եկե-
ղեցեաց միութեան խնդիրը քննելու
համար Ս. Սինոդին կազմած յանձնա-
ժողովին մինչեւ հիմա ինչ գործ տե-
սած ըլլալը չ'գիտենք : Բայց այս ըս-
տոյց է որ Անկիլիքան եկեղեցին պէտք
է Արեւելեան եկեղեցեցոյ մօտենայ,
քանզի խիստ առանձին գիրքի մը մէջ
կը գտնուի հիմա : Անկիլիքան եկեղե-
ցին Հռոմի հետ միութիւնը խզելէ ե-
տեւ բոլորովն բաղդականութեան
յարած է : Եւ եկեղեցական գերա-
դոյն նուիրապետութիւնը, ինչպէս նա-
եւ արարողութեանց շքեղութիւնը
պահած է : Արեւելեան եկեղեցեցոյ ա-
ւանդապահ ոգին Անկիլիքան եկեղեց-
եցոյ մէջ ու մինչեւ յարգ կեցած է :
Անշուշտ երկու եկեղեցեաց միութեան
դէմ շատ մը կանոնական եւ ծիսակա-
ն դժուարութիւններ կան, բայց որ եւ
պարտաւոր մէջ Անգլիկացեաց մեզ հետ
միանալու համար ցոյց տուած փախա-
բանաց անկեղծութեան վրայ կարելի
չ'է կասկածիլ : »

Կողմէ Տը լր Պուրս այս անկեղ-
ծութեան ապացոյց կը համարի Շիրա-

յի Արքեպիսկոպոս Գեր. Լիկուրգոսին
Անգլիոյ մէջ գտած ընդունելութիւնը
եւ այս առթիւ Լոնտոնայի եպիսկոպո-
սին հրապարակաւ ըսած այս խօսքը.
« Այս վայրկեան մէջ՝ ուր Հռոմ մա-
հալու հարուած մը կուտայ քրիստո-
նէական աշխարհին միութեան, ան-
հրապարհ է որ մեծ կարեւորութիւն
չ'ընծայուի այն ամեն դէպքերուն՝ որք
արեւելեան եւ արեւմտեան երկու ե-
կեղեցեաց միութեանը կը նպաստեն :

Աւստրիաց կայսեր եղբայր Ալբրէրթ
արշիպիսկոպոս փարիզ ուղեւորութիւն
մը ըրաւ, եւ խիստ լաւ ընդունելու-
թիւն գտաւ Նաբոլէոն կայսրէն : Ո-
մանք այս ուղեւորութեան քաղաքա-
կան նպատակներ տալի ուղիքն, բայց
վիճենայի արքունիքն այս ենթացողու-
թիւնները բարբոթին սուտ կը հանէ :

Պոնտիփացեաց ինքնօրինութեան կու-
տակից մասը որոշեց ի որ Աւստրիոյ
նոր պաշտօնէին առաջարկութիւննե-
րը մերժեն : Բայց իրենց յայտարարու-
թիւնը՝ ներկայ պաշտօնէին հետ բա-
նակցութիւնն անկարելի համարելով
հանգերձ՝ կը ծանուցանէ թէ ինչ
ի՛նչ պարագայից ներքեւ լուրջ բա-
նակցութիւն մը կրնայ բացուիլ :
Դաւաճախող ապստամբութիւնը մարե-
լու վրայ է, բայց յիշեալ դաւաճին
մէջ սոյն երեւան կ'ընէ եւ կառա-
վարութիւնն ալ հիմա ասոր դարմա-
նը խորհելու դրաւած է :

Բրուսիոյ թագաւորը քիչ մը տը-
կարութիւն ունի եղեր եւ բժիշկները
խորհուրդ տուեր են որ Ֆրանսիացա-
նորդներն երթայ : Եւ իսկ թէ Գալիէ-
մոս թագաւորը միտք ունի նաեւ մար-
տի կամ ապրիլի մէջ Ռուսիոյ կայսեր
այցելութիւն մը տալ թէ՛ արդէն կե-
ցած բարեկամութեան կապերն սո-
րապնդելու եւ թէ՛ Ռուսիոյ դաճա-
ժաւանդ Մեծ-Գուքն ալ Բրուսիա-
կան դաշնակցութեան կողմը շահելու
համար : Գերմանական խորհրդարանը
բոլոր հիւսիսային Գերմանիոյ համար
միաձեւ օրէնքներ մը հաստատելու
ղեղաւած է, որ կրնուի թէ խիստ ա-
զատամիտ սկզբնայ վրայ կը հիմնուի,
քանզի մահուան պատիժը կը բաւանայ,
թէ եւ թագաւորն ասիկա իր ստորո-
գելեաց յախջտակութիւն մը կը հա-
մարի, մինչեւ հիմա մահուան կամ
չնորհի իրաւունքն իրեն վերապահեալ
ըլլալուն համար :

Հռոմի մէջ փարիզի Լիպէրթէ լը-
րագրին գրուած նամակի մէջ հետեւ-
եալ տեղեկութիւնները կը կարդանք :

« Կըսուի թէ Զատիկն մօտերը Պա-
պին անսխալականութիւնն անպատ-
ճառ պիտի հրատարակուի : Ասոր հա-
մար ամեն հնարք ի գործ կը դնեն
ճիշդ թիւններ, եւ իրենց խօսքին նա-
յելով՝ օր քան օր յաջողութիւն կը
գտնեն : Շատ աղէկ, որ շատ շուտով
Պապին անսխալականութիւնը հրատա-

րակուի, ա՛յնչափ շուտով պապութիւ-
նըն ալ կը կործանի : Վասն այս կետա-
րական-բիւզանդեան դրութեան ժա-
մանակն անցած է :

« Արքայաբեւ շատ զուարճալի բան
է այս անսխալականութեան պահան-
ջումը : Պապն ինքզինք ընդհանրական
ժողովէն գերադոյն կը համարի եւ իր
անսխալականութիւնը նոյն ժողովին
վճռել տալ կուզէ : Ի՛նչ անտեղի հա-
կառութիւն : Տրամաբանապէս խորհե-
լով, չէ թէ ժողովին կի յայ Պապն
անսխալ հրատարակել, այլ Պապին կի յ-
նայ ըսել ժողովին թէ « ես անսխալ
եմ » : Վճիռը ժողովէն սպասելն անոր
գերազուցութիւնը ճանչել, եւ անսը-
խալականութեան հակառակ վարդա-
պետութիւն մ'ընդունիլ է : Խառնա-
շփոթութիւն մը, որուն նմանը տես-
նուած չէ : Հոգին սուրբ անգամ ինք-
զինք չ'պիտի կրնայ ճանչել, կաթոլիկ
թերթերը ծանուցին թէ Հոգին սուրբ
Հռոմ հասեր է, բայց եւ կրնամ հա-
ւաստել թէ այս լուրը սուտ է : Դեռ
Հոգին սուրբ երեւցած չէ հոս, եւ ե-
րեւալիք ալ չունի : Բաղնիք կան
թէ յաւիտեական քաղքին օգն իրեն
չ'յարմարիր :

« Պաշտօնական լրագիրն երկու հե-
տաքըքրաշարժ կոնդակ կը հրատա-
րակէ, որովք Ս. Պապն արեւելեան
արքեպիսկոպոս մ'է : Եպիսկոպոս մը
կանուանէ, զորս Գաղղեացեաց պատ-
րիարքն ամսոյ 30 ին՝ ձեռնադրեց :
Այսպիսի եպիսկոպոսական անուանում
մը մինչեւ հիմա տեսնուած բան չ'էր,
եւ նպատակն է փաղեկացող պատ-
րիարքին նախագահած եկեղեցեցոյն ան-
կումը վերահաստատել, զոր Պապը
ինչպէս արդէն ծանուցած եմ՝ բռնու-
թեամբ կորզեց յիշեալ պատրիարքին
ձեռքէն : »

Նոյն քաղքէն գաղղիական Լա Ֆը-
րանս լրագրին գրուած նամակի մը
մէջ ալ հետեւեալը կը կարդանք :

« Մանկանց քրիստոնէականիւնն վը-
րայ վիճարանութիւնը մեծ դժուա-
րութեամբ կը շարունակէ ընդհանրա-
կան ժողովին մէջ, ուր ամենէն ամուր
ձայն տնկցող տոնեալստներն հապիւ-
ժողովականաց երրորդ մասէն կը լը-
ուին : »

« Սէն Ֆրէժի եպիսկոպոս Սոն-
սինօր Տալիտ՝ Օրէնքի եպիսկոպո-
սին պէս յաջողութեամբ մտաւեցաւ
Պէրաքմիտի քրիստոնէականիւնն դէմ,
եւ հզօրապէս հաստատեց թէ այն քը-
րիստոնէականն անկատար ըլլալէ զատ
անընդունելի է մանկանց համար :

« Մոսկովն օր վէրօ ալ ըսաւ թէ
քրիստոնէականի մասին միութիւն
հաստատել տալ պէտք է եկեղեց-
եցոյ կանոնաց եւ պատուիրանաց մէջ մի-
ութիւն հաստատել : Տօներ կան որ
ամեն տեղ մի եւ նոյն օրը չ'են կա-
տարուի կաթոլիկութեան մէջ պա-
հոց օրերը մի եւ նոյն չ'են շատ թե-
մերու մէջ ուրբաթ եւ շաբաթ օրե-

